

**СУТНІСТЬ ТА ЗМІСТ ПОНЯТТЯ «ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВЧИТЕЛЯ
ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ»**

У Національній стратегії розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки ставиться завдання підготовки та виховання педагогічних кадрів, здатних працювати на засадах інноваційних підходів до організації навчально-виховного процесу, дитиноцентризму, власного творчого неперервного професійного зростання. Стає очевидним, що досягнення мети сучасної освіти пов'язане з особистісним потенціалом учителя, його загальною та професійною культурою, без яких неможливе розв'язання проблем навчання та виховання відповідно до нових освітніх парадигм. Важливим критерієм ефективності професійної підготовки вчителя є сформована професійна компетентність як складна взаємодія професійних і особистісних характеристик.

Огляд психолого-педагогічної літератури свідчить, що проблема підвищення професійної компетентності педагогічних кадрів розглядалась в різних аспектах у працях Ш. Амонашвілі, Ю. Бабанського, В. Бондаря, С. Гончаренка, І. Зязюна, Н. Кузьміної, В. Лозової, А. Маркової, М. Скаткіна та ін. Означеній проблемі присвячені наукові дослідження у галузі філософії освіти (В. Андрущенко, Б. Гершунський, В. Кремень та ін.); професійної підготовки фахівців у вищій школі (А. Алексюк, Б. Андрієвський, С. Гончаренко, Л. Пермінова, В. Семиченко); теорії компетентнісного підходу до навчання (В. Байденко, Є. Зеєр, І. Зимня, Н. Кузьміна, А. Маркова, Л. Мітіна, О. Овчарук, О. Пометун та ін.).

У сучасній науково-педагогічній літературі поглиблюються дискусії з приводу трактування професійної компетентності як педагогічної категорії. Вчені визначають професійну компетентність як певний психічний стан, що дозволяє діяти самостійно й відповідально, як володіння людиною уміннями виконувати визначені професійні функції (А. Маркова); як професійну готовність та здатність суб'єкту праці до виконання задач і обов'язків щоденної діяльності (К. Абульханова); як наявність спеціальної освіти, глибокої загальної й спеціальної ерудиції, постійне підвищення власної науково-професійної підготовки (В. Зазикін, А. Чернишова).

У державних документах компетентність розглядається з кількох позицій: як готовність вчителя виконувати свої професійні обов'язки відповідно до сучасних вимог теорії і практики; як знання та досвід діяльності в педагогічній галузі; як обізнаність молодого вчителя у фаховій сфері.

О. Білявська наголошує, що професійна компетентність – це сукупність знань, умінь, необхідних для ефективної професійної діяльності, уміння аналізувати, передбачати наслідки професійної діяльності, використовувати інформацію [1].

У свою чергу О. Овчарук стверджує, що «професійна компетентність – це складне утворення, що вміщує комплекс знань, умінь, властивостей і якостей особистості, що забезпечують варіативність, оптимальність та ефективність побудови навчально-виховного процесу» [2, с.68].

Ми погоджуємося з думкою Н.Кузьміної, яка визначає професійну компетентність педагога як його обізнаність, як властивість особистості, що дозволяє продуктивно вирішувати навчально-виховні завдання, спрямовані на формування особистості іншої людини. В узагальненому вигляді поняття «компетентність» – це сукупність здібностей, рис особистості, необхідних для успішної професійної діяльності в тій чи іншій галузі (В. Сластьонін, А. Маркова. А. Новиков, С. Чистякова та ін.).

Один із найбільш ефективних засобів підвищення професійної компетентності вчителя вбачаємо в самоосвітній діяльності – свідомій діяльності з удосконалення своєї особистості як фахівця: адаптування своїх індивідуально-неповторних якостей до вимог педагогічної діяльності, постійне підвищення професійної компетентності та неперервне вдосконалення якостей своєї особистості [3]. Однак самоосвіта педагога не повинна зводитись до відновлення знань, які він здобув у ВНЗ, ідеться про ознайомлення з новітніми педагогічними та психологічними дослідженнями, пошук нових напрямів у методиці й організації навчально-виховного процесу, розгляд на високому науковому рівні педагогічних проблем, що спричиняють труднощі у практичній роботі тощо. Аналіз підходів до змісту поняття «професійна компетентність вчителя» показує, що ця проблема активно вивчається, причому одні вчені визначають цю категорію як здатність учителя виконувати професійні функції, інші – як теоретичну й практичну готовність здійснювати професійну діяльність або як сформованість професійних якостей педагога.

Узагальнення результатів теоретичного дослідження дає змогу сформулювати поняття «професійна компетентність учителя початкової школи». За нашими переконаннями, це – інтегративна характеристика, яка визначає готовність і здатність особистості розв'язувати професійні задачі з навчання та виховання молодших школярів шляхом реалізації системи теоретичних знань, практичних умінь, досвіду професійної діяльності, особистісних якостей, здобутих у навчальному закладі.

Список використаних джерел

1. Білявська О. О. Професійна компетентність учителя як складова ефективної педагогічної діяльності / О. О. Білявська. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [<http://lib.mdpu.org.ua/nvs/>]
2. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / під заг. ред. О. В. Овчарук. – К.: «К.І.С.», 2004. – 112 с.
3. Скворцова С. О. Професійна компетентність вчителя: зміст поняття / С. О. Скворцова // Наука і освіта. – 2009. – № 4. – С. 93-94.

УДК 37.016.091.313:502

ПИНЗЕНИК О.М.
Мукачівський державний університет, Україна

ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ ДИСЦИПЛІН ПРИРОДОЗНАВЧОГО ЦИКЛУ: ІНТЕГРОВАНІЙ ПІДХІД

Сучасні зміни у змісті та організації дошкільної освіти доводять, що саме вихователю належить ключова роль у вихованні дітей дошкільного віку, адже саме

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>